

TRÅLFISKE 1966

LØNNSOMHETEN AV HELÅRSDREVENE STORTRÅLERE OG HEKKTRÅLERE 290-299 BRUTTOTONN I 1966

Foruten årsregnskaper for de vanlige stortrålerne (sidetrålere over 300 bruttotonn) fikk Fiskeridirektoratet for 1966 innsendt årsregnskaper for 17 hekktrålere over 290 bruttotonn som var i helårsdrift i 1966. Driftsresultatet for 15 av disse hekktrålerne er gjengitt i egne tabeller og behandlet i eget avsnitt i

meldingen. De resterende to er fabrikktrålere og kan vanskelig grupperes sammen med de øvrige hekktrålerne. På den annen side er de av hensyn til den statistiske anonymiteten for få til å danne en egen gruppe. De er derfor utelatt i undersøkelsen.

Tabell 21. Driftsresultater for helårsdrevne stortrålere¹ 1962—1966. Gjennomsnitt pr. fartøy.

	1962	1963	1964	1965	1966		
					Alle fartøyer	Fartøyer i størrelsen	
						300—399 br.t.	400 br.t. og over
1. Driftsinntekter i alt. kr.	1 113 300	927 000	892 900	1 228 900	1 328 400	1 361 600	1 261 900
Herav til:							
2. Mannskapet. kr.	496 800	445 600	443 100	579 000	622 900	634 500	599 500
3. Rederiet. «	616 500	481 400	449 800	649 900	705 500	727 100	662 400
4. Rederiets kostander. «	590 200	545 500	592 900	635 600	655 200	653 400	658 600
Herav utgjorde:							
a. Drivstoff og maskinrekvisita. «	215 500	204 400	215 100	191 500	186 600	189 500	180 800
b. Is, salt og emballasje. «	13 200	7 400	14 600	9 700	10 300	8 400	14 100
c. Leid arbeidshjelp. «	18 700	11 600	12 900	12 900	15 300	13 400	18 900
d. Assuransen av fartøyet. «	34 300	37 000	34 200	33 700	38 000	36 200	41 600
e. Vedlikehold og avskr. på trålutstyret. «	113 100	113 900	141 400	167 800	158 800	158 700	159 000
f. Vedlikehold av fartøyet. «	121 800	112 100	114 200	164 300	183 000	183 500	182 100
g. Administrasjon. «	43 600	16 100	13 500	10 400	18 400	18 300	18 500
h. Sosiale utgifter. «	23 200	32 500	32 300	30 300	34 400	34 400	34 300
i. Diverse uspesifisert. «	6 800	10 500	14 700	15 000	10 400	11 000	9 300
5. Renteutgifter. «	42 600	34 500	32 400	28 800	31 400	29 200	35 700
6. Punkt 3 ÷ punkt 4. «	26 300	÷ 64 100	÷ 143 100	14 300	50 300	73 700	3 800
7. Mannskapets inntekter pr. ukeverk. «	510	480	510	700	720	740	700
8. Dette gir en årlig inntekt pr. mann på. «	22 300	21 100	23 200	31 900	33 000	33 400	31 900
9. Til dette svarer en full årslott for en fisker (fiskerlott). «	18 700	18 900	19 800	29 200	29 800	30 800	27 700
10. Antall mann pr. fartøy.	22,3	21,1	19,1	18,1	18,9	19,0	18,8
11. Antall døgn i sjøen.	280	285	290	291	290	290	290
12. Antall fiskedager.	230	219	228	228	236	235	239
13. Fangstmengde saltfisk. tonn	5	9	—	—	—	—	—
14. Fangstmengde ferskfisk. «	1 268	1 066	994	1 219	1 255	1 286	1 193
15. Fangstmengde i alt, omregn. til ferskfiskv. ² «	1 276	1 081	994	1 219	1 255	1 286	1 193
16. Fartøystørrelse. br.tonn	416	394	377	394	369	341	437
17. Fartøystørrelse. fot	152	150	148	150	145	143	155
18. Motorstyrke. HK	757	727	714	738	663	644	700
19. Fartøyalder. år	20	24	26	27	23	22	24
20. Ombygningsalder. «	6	11	13	12	10	9	8
Antall fartøyer med i undersøkelsen.	12	12	13	15	12	8	4

¹ Ikke hekktrålere og trålere som drev kombinert fisketråling og sildefiske. ² Eksklusive biprodukter.

Vanlige stortrålere (sidetrålere)

Driftsresultater

Driftsresultater for helårsdrevne stortrålere (eksklusive hekktrålere og trålere som drev kombinert fisketråling og sildefiske) i perioden 1962—66 er gitt i tabell 21. Resultatene for 1966 bygger på regnskapstall fra samtlige 12 helårsdrevne stortrålere i den kategori det er tale om. 8 av trålerne var mellom 300 og 399 bruttotonn, og 4 var over 400 bruttotonn.

Beløpene i tabellen er avrundet til nærmeste hundre kroner.

a. *Fartøystørrelse, bemanning og driftstid.*

De 12 trålerne var gjennomsnittlig 369 bruttotonn, som er den laveste gjennomsnittlige fartøystørrelsen for trålere i denne kategori i de år denne lønnsomhetsundersøkelsen har vært gjennomført.

Mannskapsstyrken, som har vist jevnt synkende tendens siden 1955, gikk i 1966 opp igjen til gjennomsnittlig 18,9 mann pr. tråler mot 18,1 mann i 1965. I 1955 var gjennomsnittsbemanningen 29,4 mann.

De 12 stortrålerne gjennomsnittlige tid på fiske var 236 døgn i 1966, det var 6 døgn mer enn i 1965. Tid i sjøen medregnet avgangs- og landingsdøgn var i 1966 gjennomsnittlig 290 døgn mot 291 døgn i 1965.

b. *Driftsinntekter.*

Driftsinntektene omfatter verdien av saltfisk, ferskfisk og biprodukter. Avgift til omsetningslag er trukket fra.

De helårsdrevne vanlige stortrålerne oppnådde i 1966 en gjennomsnittlig brutto driftsinntekt på kr. 1 328 400 som er den høyeste siden undersøkelsene startet. Sammenliknet med 1965 var det en økning i gjennomsnittlig driftsinntekt på 8,1 prosent, og sammenliknet med det tidligere rekordår 1955 på 0,25 prosent.

Driftsinntekt 1 000 kr.	Antall sidetrålere		
	1955	1965	1966
600— 799.....	—	—	—
800— 999	—	3	2
1 000—1 199	5	5	2
1 200—1 399	3	4	2
1 400—1 599	5	1	4
1 600—.....	1	2	2
I alt	14	15	12

Ovenstående oppstilling viser spredningen i driftsinntektene i 1966 sammenliknet med 1965, og også med det tidligere toppår 1955. Av tabellen går det fram at spredningen var like stor som i 1965, men mindre enn i 1955. En viss forskyvning mot høyere driftsinntektsklasser kan merkes i 1966 sammenliknet med foregående år.

c. *Mannskapets inntekter.*

Av driftsinntektene, kr. 1 328 400 i gjennomsnitt pr. tråler, tilfalt det mannskapet i alt gjennomsnittlig kr. 622 900 — eller 46,9 prosent. Dette beløp omfatter alt vederlag til arbeid i form av lottinntekter, faste hyrer, ekstralotter og proviant til den delen av mannskapet som hadde fri kost.

Fiskerlotten, den betaling som tilfalt hver av de fiskere som var med på samtlige fangstturer i 1966, var som en ser av tabell 21, punkt 9, gjennomsnittlig kr. 29 800. Dette er den høyeste gjennomsnittlige fiskerlott for denne type trålere siden undersøkelsene av stortrålerne lønnsomhet tok til i 1952. Fiskerlotten var i 1966 2,1 prosent større enn lotten i 1965 som var den høyeste som var oppnådd inntil da.

En oppstilling over fordelingen av lottinntektene i 1955, 1965 og 1966 ser slik ut:

Fiskerlott 1 000 kr.	Antall sidetrålere		
	1955	1965	1966
10—11	—	—	—
12—13	—	—	—
14—15	3	—	—
16—17	4	—	—
18—19	1	—	—
20—21	6	—	1
22—23	—	3	1
24—25	—	1	1
26—27	—	5	1
28—29	—	2	1
30—31	—	—	3
32—33	—	1	—
34—35	—	—	3
36 og over	—	3	1
	14	15	12

De 12 helårsdrevne sidetrålerne i undersøkelsen for 1966 ga fra kr. 20 800 til kr. 37 300 i lott til fiskerne. Spredningen var omtrent som i 1965.

I tabell 21 er det også, under punkt 8, gitt tall vedrørende mannskapets inntekter, nemlig *årlig inntekt pr. mann*. Denne er framkommet ved å dividere de totale mannskapsinntekter (punkt 2) med antall

mann i alt (punkt 10). Denne størrelsen inkluderer således de faste hyrer, ekstralottene og provianten til de av mannskapet som hadde fri kost.

Mannskapets inntekter pr. ukeverk var i 1966 gjennomsnittlig kr. 720 eller 2,9 prosent større enn i 1965. Det totale antall ukeverk for mannskapet er utregnet slik:

For de fastlønnede mannskapene er det regnet med full sysselsetting på fartøyene hele året. For det øvrige mannskap har en regnet med den tid fartøyet har vært i sjøen pluss kortere opphold ved land for lossing og utrustning til ny tur.

I de tall over mannskapets inntekter som er gjen-gitt ovenfor og i tabellene er det ikke gjort fradrag for proviantutgifter. De egentlige lottfiskere betaler sin proviant selv, det øvrige mannskap (maskinbesetning, byssepersonale m. v.) har fri kost.

d. Rederiets inntekter, kostnader og driftsresultat.

Rederiets andel av driftsinntektene utgjorde i 1966 gjennomsnittlig kr. 705 500 pr. fartøy, eller 53,1 prosent av de samlede driftsinntekter.

Rederiets kostnader — eksklusive avskrivninger på fartøy og renter — beløp seg til gjennomsnittlig kr. 655 200. Sammenliknet med 1965 gikk dette beløpet opp med kr. 19 600, eller 3,1 prosent.

Ifølge tabellen viste kostnadene til administrasjon (punkt 4 g) stor nedgang fra 1962 til 1963. Dette henger sammen med at administrasjonskostnadene for fire trålere som en fiskeforedlingsbedrift i land er medeier i, og som drives av vedkommende bedrift på leiebasis, fra og med 1963 i motsetning til tidligere år bare delvis er blitt skilt ut fra bedriftens samlede administrasjonskostnader og fordelt på de enkelte tråleres driftskonto.

Som det vil gå fram av tabell 21 steg de fleste kostnadene fra 1965 til 1966. Det var bare postene «drivstoff og maskinrekvisita» og «vedlikehold og avskrivninger på trålutstyret» som viste nedgang. Nedgangen under førstnevnte post må ses i sammenheng med at de fartøyene som inngår i 1966-undersøkelsen gjennomsnittlig var noe mindre og hadde noe svakere motor enn de trålerne som var med i undersøkelsen året før.

Størst absolutt stigning viste posten «Vedlikehold av fartøyet», mens posten «Administrasjon» viste størst relativ stigning.

Driftsresultat før avskrivning og forrentning av kapitalen ble et gjennomsnittlig overskott på kr. 50 300 pr. fartøy, hvilket i og for seg ikke er særlig mye sett på bakgrunn av at 1966 ga den høyeste driftsinntekt siden undersøkelsene startet. Beløpet er bare 23,5 prosent av det gjennomsnittlige overskott

i 1955, det tidligere toppåret med hensyn til driftsinntekt.

Som vist nedenfor varierte driftsoverskottet før avskrivninger og forrentninger av kapitalen sterkt fra fartøy til fartøy. Resultatene var enda mer ujevne enn i 1965.

Driftsoverskott før avskrivning på fartøyet og forrentning av kapitalen 1 000 kr.	Antall sidetrålere		
	1955	1965	1966
÷ 349—300	—	—	—
÷ 299—250	—	—	—
÷ 249—200	—	—	2
÷ 199—150	—	—	1
÷ 149—100	—	5	—
÷ 99—50	—	1	1
÷ 49—0	—	1	—
0—49	2	2	1
50—99	—	2	—
100—199	5	3	4
200—299	4	—	3
300 og over	3	1	—
I alt	14	15	12

4 av fartøyene hadde i 1966 underskott før avskrivning og forrentning av kapitalen, mens de andre 8 hadde driftsoverskott på opptil kr. 300 000.

Sammenliknet med 1965 var 1966 bedre for noen fartøyer, og dårligere for andre. Alt i alt må en si at selv om gjennomsnittsoverskottet før avskrivninger og forrentning av kapitalen var større enn i 1965, og noen av trålerne oppnådde brukbare resultater, ga også 1966 et svakt økonomisk resultat for rederiene.

Hvordan driftsresultatene var etter avskrivninger og forrentning av den investerte kapital er det vanskelig å gi eksakt svar på, da både avskrivningsgrunnlaget og avskrivningsprosenten for en stor del må avgjøres ved skjønn.

På regnskapsskjemaene som trålerrederne sendte inn ble det spurt om hvor stor avskrivning de ville regne som forsvarlig på skrog, maskin og utstyr til sammen på en ny stortråler i dag. Svarene viser at trålerrederne regner med en avskrivningsprosent på om lag 8 prosent, det vil si en avskrivningstid på ca. 12 år.

I Fiskeridirektoratets driftsøkonomiske undersøkelser for stortrålerne har en imidlertid i de senere år regnet med et gjennomsnittlig avskrivningsbeløp pr. år på fra kr. 100 000 til kr. 150 000 pr. fartøy. En har da nyttet et avskrivningsgrunnlag på anslagsvis 2—3 mill. kroner og en økonomisk levetid på 20 år

(5 prosent avskrivning pr. år). Med slike avskrivninger vil det gjennomsnittlige driftsunderskott i 1966 ligge mellom ca. kr. 50 000 og ca. kr. 100 000 mot mellom ca. kr. 85 000 og ca. kr. 135 000 i 1965.

e. *Driftsresultater for ulike størrelsesgrupper.*

En sammenlikning i tabell 21 mellom de mindre og de større helårsdrevne stortrålere (skillet satt ved 400 bruttotonn) som driver sidetråling viser at den gjennomsnittlige driftsinntekten var størst for de mindre trålerne. Med unntak av 1963 og 1964 var dette tilfelle også i de tidligere år. Forskjellen var i 1966 ca. 100 000 kroner. Den gjennomsnittlige driftstid var i 1966 lik for de to grupper av stortrålere.

I motsetning til i 1965 var de gjennomsnittlige kostnadene, eksklusive avskrivning på fartøy, større for de største stortrålerne enn for de mindre, men forskjellen var liten. Denne forandring skyldes i

første rekke at vedlikeholdsutgiftene for fartøyet steg sterkt fra året før for de største fartøyene.

Driftsresultatet før avskrivning på fartøy og forrentning på kapitalen ble etter dette atskillig bedre for de mindre stortrålerne enn for de større.

Renteutgiftene var som en kunne vente atskillig større for de største stortrålerne enn for de mindre.

Lott-takerne på de mindre stortrålerne tjente i 1966 gjennomsnittlig kr. 3 100 mer enn lott-takerne på de større.

Hekktrålere over 290 bruttotonn

Driftsresultater

Særskilte driftsresultater for hekktrålere ble gitt første gang i 1963-undersøkelsen. Opptil og med 1965 ble det kun gitt tall for hekktrålere i størrelsen 600—999 bruttotonn, idet de aller fleste norske hekk-

Tabell 22. *Driftsresultater for helårsdrevne hekktrålere¹ 1966. Gjennomsnitt pr. fartøy.*

	Fartøyer i størrelsen		
	290—299 br.t.	300—499 br.t.	600—999 br.t.
1. Driftsinntekter i alt kr.	1 974 900	1 436 000	2 240.500
Herav til:			
2. Mannskapet «	824 600	622 100	881 400
3. Rederiet «	1 150 300	813 900	1 359 100
4. Rederiets kostnader..... «	733 100	675 400	1 030 100
Herav utgjorde:			
a. Drivstoff og maskinrekvisita «	206 600	193 000	277 500
b. Is, salt og emballasje..... «	3 000	13 000	18 900
c. Leid arbeidshjelp..... «	6 900	20 200	31 300
d. Assurance av fartøyet «	57 000	54 200	83 800
e. Vedlikehold og avskrivning på trålutstyret «	170 000	218 500	255 900
f. Vedlikehold av fartøyet «	206 800	122 900	240 800
g. Administrasjon..... «	28 800	16 900	40 900
h. Sosiale utgifter «	33 800	26 500	40 800
i. Diverse uspesifisert «	20 200	10 200	40 200
5. Renteutgifter «	69 800	103 800	135 800
6. Punkt 3 ÷ punkt 4 «	417 200	138 500	329 000
7. Mannskapets inntekter pr. ukeverk «	1 000	780	770
8. Dette gir en årlig inntekt pr. mann på «	44 300	35 500	34 800
9. Til dette svarer en full årslott for en fisker (fiskerlott) ... «	38 600	31 600	34 700
10. Antall mann pr. fartøy «	18,6	17,5	25,3
11. Antall døgn i sjøen «	281	300	297
12. Antall fiskedager «	211	249	249
13. Fangstmengde saltfisk tonn	—	—	118
14. Fangstmengde ferskfisk «	1 944	1 338	1 924
15. Fangstmengde i alt, omregnet til ferskfisk ² «	1 944	1 338	2 154
16. Fartøystørrelse br.tonn	294	402	768
17. Fartøystørrelse fot	122	129	166
18. Motorstyrke HK	1 025	1 065	1 353
19. Fartøyalder år	1	1	4
Antall fartøyer med i undersøkelsen «	5	4	6

¹ Eksklusive fabrikktrålere («Longva», 1092 br. tonn, og «Ole Sætremyr», 500 br. tonn). ² Eksklusive biprodukter.

trålere inntil da befant seg i dette størrelsesintervallet. Fra og med 1966 — da også en rekke mindre hekktrålere var kommet til — er undersøkelsen utvidet til å omfatte hekktrålere ned til 290 bruttotonn.

Materialet for 1966 er delt i tre størrelsesgrupper: 290—299 bruttotonn, 300—499 brutto tonn og 600—999 bruttotonn. (Bortsett fra et fabrikkskip, se nedenfor, var ingen norske hekktrålere mellom 500 og 599 bruttotonn i 1966). Gjennomsnittresultater for hver av disse størrelsesgrupper er gitt i tabell 22.

I en særskilt tabell, tabell 23, er driftsresultatene i 1966 for hekktrålere i gruppen 600—999 bruttotonn sammenliknet med de resultater en kom fram til i 1963—65 for hekktrålerne i denne størrelse.

Fabrikktrålere, det vil si hekktrålere hvor det foruten tråling drives produksjon av frossen fiskefilet, er ikke med i undersøkelsesresultatene. I 1966 hadde Norge to slike fartøyer, «Longva» (1 092 bruttotonn)

og «Ole Sætremyr» (500 bruttotonn). Det kan nevnes at fangstmengden omregnet til ferskfiskvekt, og særlig brutto driftsinntektene, også i 1966 var atskillig høyere for «Longva» enn gjennomsnittsfangsten for de største andre hekktrålerne (størrelsesgruppe 600—999 bruttotonn). At brutto driftsinntektene på «Longva» var så langt høyere enn på de øvrige hekktrålerne, har for en stor del sammenheng med videreførelsen av fisken om bord. Fiskerlotten på «Longva» var for øvrig også betydelig høyere enn den gjennomsnittlige lott på de største andre hekktrålerne.

Driftsinntektene for fabrikktråleren «Ole Sætremyr» i 1966, — trålerens første driftsår — var betydelig større enn gjennomsnittet for hekktrålere i gruppen 300—499 bruttotonn. Det samme gjelder fangstmengden i ferskfiskvekt, mens fiskerlotten var noe under gjennomsnittet for nevnte gruppe.

Tabell 23. Driftsresultater for helårsdrevene hekktrålere i størrelsen 600—999 bruttotonn 1963—1966. Gjennomsnitt pr. fartøy.

	1963	1964	1965	1966
1. Driftsinntekter i alt kr.	1 539 100	1 758 200	1 890 300	2 240 500
Herav til:				
2. Mannskapet «	716 800	776 400	751 700	881 400
3. Rederiet «	822 300	981 800	1 138 600	1 359 100
4. Rederiets kostnader «	843 200	901 100	845 200	1 030 100
Herav utgjorde:				
a. Drivstoff og maskinrekvisita «	302 700	310 500	263 600	277 500
b. Is, salt og emballasje «	22 600	16 900	—	18 900
c. Leid arbeidshjelp «	4 400	5 600	200	31 300
d. Assuransse av fartøyet..... «	115 700	95 600	84 900	83 800
e. Vedlikehold og avskrivning på trålutstyret «	201 100	245 400	207 000	255 900
f. Vedlikehold av fartøyet..... «	94 800	107 000	188 000	240 800
g. Administrasjon «	43 600	37 700	31 400	40 900
h. Sosiale utgifter «	38 400	37 700	38 100	40 800
i. Diverse uspesifisert «	19 900	44 700	32 000	40 200
5. Renteutgifter «	121 700	146 300	142 500	135 800
6. Punkt 3 ÷ punkt 4 «	÷ 20 900	80 700	293 400	329 000
7. Mannskapets inntekter pr. ukeverk «	540	630	710	770
8. Dette gir en årlig inntekt pr. mann på «	24 900	29 700	32 300	34 800
9. Til dette svarer en full årslott for en fisker (fiskerlott) «	20 100	25 100	29 500	34 700
10. Antall mann pr. fartøy «	28,8	26,1	23,3	25,3
11. Antall døgn i sjøen «	295	313	298	297
12. Antall fiskedager «	241	258	243	249
13. Fangstmengde saltfisk tonn	146	142	—	118
14. Fangstmengde ferskfisk «	1 249	1 516	1 872	1 924
15. Fangstmengde i alt, omregnet til ferskfiskv. ¹ «	1 531	1 792	1 872	2 154
16. Fartøystørrelse br.tonn	802	800	710	768
17. Fartøystørrelse fot	183	185	166	166
18. Motorstyrke HK	1 396	1 397	1 300	1 353
19. Fartøyalder år	1	2	3	4
Antall fartøyer med i undersøkelsen	5	7	4	6

¹ Eksklusive biprodukter.

a. *Fartøystørrelse, bemanning og driftstid.*

Gjennomsnittsstørrelsen for de 6 hekktrålerne i gruppen 600—999 bruttotonn i 1966 var 768 bruttotonn, mot 710 bruttotonn for de 4 fartøyene i 1965. Fartøyene i denne størrelsesgruppen var i 1966 gjennomsnittlig 297 døgn i sjøen, med en samlet gjennomsnittlig fangsttid på 249 døgn. Dette er 1 døgn kortere tid i sjøen, men 6 flere fangstdøgn enn i 1965. Gjennomsnittlig mannskapsstyrke var 23,3 mann i 1965, mot 25,3 mann i 1966.

For de 4 hekktrålerne i gruppen 300—499 bruttotonn var gjennomsnittsstørrelsen i 1966 etter tabell 23 402 bruttotonn. Gjennomsnittlig var fartøyene 300 døgn i sjøen, herav ble det fisket i 249 døgn. Dette er omtrent samme gjennomsnittlige driftstid som for gruppen 600—999 bruttotonn. Den gjennomsnittlige mannskapsstyrken var 17,5 mann i gruppen 300—499 bruttotonn.

Gjennomsnittsstørrelsen for de 5 mindre hekktrålerne, i gruppen 290—299 bruttotonn, var 294 bruttotonn i 1966. Fartøyene i denne gruppen hadde en gjennomsnittlig tid i sjøen på 281 døgn, og 211 fiske-døgn. Mannskapsstyrken utgjorde i denne gruppen gjennomsnittlig 18,6 mann pr. fartøy.

b. *Driftsinntekter.*

De gjennomsnittlige driftsinntekter for de helårsdrevne hekktrålerne mellom 600 og 999 bruttotonn økte med 18,5 prosent fra 1965 til 1966, fra om lag 1,89 mill. kroner til om lag 2,24 mill. kroner pr. fartøy. For hekktrålerne i gruppen 300—499 bruttotonn var gjennomsnittlig driftsinntekt om lag 1,44 mill. kroner, mens den for hekktrålerne i gruppen 290—299 bruttotonn var hele 1,94 mill. kroner. For alle de helårsdrevne sidetrålerne — gjennomsnittsstørrelse 369 bruttotonn — var som før nevnt den gjennomsnittlige driftsinntekt om lag 1,33 mill. kroner.

Den gjennomsnittlige fangstmengde for hekktrålerne i gruppen 600—999 bruttotonn steg fra 1 872 tonn i 1965 til 2 154 tonn i 1966. For hekktrålerne i gruppen 300—499 bruttotonn var den gjennomsnittlige fangstmengde 1 338 tonn i 1966, mens gruppen 290—299 bruttotonn hadde en gjennomsnittlig fangstmengde på hele 1 944 tonn. Helårsdrevne sidetrålerne over 300 bruttotonn oppnådde gjennomsnittlig 1 255 tonn i 1966. Særskilt for helårsdrevne sidetrålerne over 400 bruttotonn var den gjennomsnittlige fangstmengden 1 193 tonn, mens gjennomsnittsfangsten for de helårsdrevne sidetrålerne mellom 300 og 399 bruttotonn utgjorde 1 286 tonn. Hekkrålerne

mellom 290 og 299 bruttotonn fisket således betydelig bedre enn sidetrålerne uansett størrelse, og jevnt over også atskillig bedre enn hekktrålerne mellom 300 og 499 bruttotonn.

Nedenstående oppstilling viser spredningen i driftsinntekt for store hekktrålere (600—999 bruttotonn) i årene 1963—66 og for de mindre hekktrålerne i 1966:

Brutto driftsinntekt 1 000 kr.	Antall hekktrålere					
	600—999 br. tonn				300—499	290—299
	1963	1964	1965	1966	1966	1966
1 000—1 199	1	—	—	—	—	—
1 200—1 399	2	2	—	—	2	—
1 400—1 599	—	—	—	—	1	—
1 600—1 799	—	3	1	—	1	2
1 800—1 999	1	—	2	2	—	2
2 000—2 199	1	1	1	1	—	—
2 200—2 399	—	—	—	—	—	—
2 400—2 599	—	1	—	2	—	1
2 600 og over	—	—	—	1	—	—
I alt	5	7	4	6	4	5

Oppstillingen viser at spredningen for de store hekktrålerne var noe større i 1966 enn i foregående år, men inntektsnivået var jevnt over atskillig høyere enn i 1965. Ingen av de store hekktrålerne hadde mindre enn 1,8 mill. kroner i brutto driftsinntekt i 1966. Av oppstillingen går det også fram at i gruppen 300—499 bruttotonn, som viser de laveste driftsinntekter, oppnådde ingen hekktrålere over 1,8 mill. kroner i brutto driftsinntekt.

c. *Mannskapets inntekter.*

Av driftsinntekten for hekktrålerne i gruppen 600—999 bruttotonn tilfalt det i 1966 mannskapet gjennomsnittlig kr. 881 400 eller 39,3 prosent. I gruppen 300—499 bruttotonn var mannskapets andel gjennomsnittlig kr. 622 100 eller 43,3 prosent. I den minste gruppen — 290—299 bruttotonn — fikk mannskapet gjennomsnittlig kr. 824 600 eller 41,8 prosent av driftsinntekten. Disse beløp omfatter alt vederlag til arbeid i form av lottinntekter, faste hyrer, ekstralotter og også proviant til de av mannskapet som hadde fri kost.

Fiskerlotten, den betaling som tilfalt hver av de fiskere som var med på samtlige fangstturer i 1966, var som en ser av tabell 22 og 23, punkt 9, gjennom-

snittlig kr. 34 700 på hekktrålere mellom 600 og 999 bruttotonn. Dette er 17,6 prosent mer enn i 1965. På hekktrålere i gruppen 300—499 bruttotonn var den gjennomsnittlige fiskerlotten kr. 31 600 og på hekktrålerne i gruppen 290—299 bruttotonn hele kr. 38 600. En minner om at fiskerlotten i 1966 for de helårsdrevne sidetrålerne under ett var gjennomsnittlig kr. 29 800, for sidetrålere over 400 bruttotonn gjennomsnittlig kr. 27 400 og for sidetrålere mellom 300 og 399 bruttotonn kr. 30 800.

En oppstilling over spredningen av fiskerlotten på hekktrålere i gruppen 600—999 bruttotonn for årene 1963—66, og på de mindre hekktrålerne i 1966 ser slik ut:

Fiskerlott 1 000 kr.	Antall hekktrålere					
	600—999 br.tonn				300—499	290—299
	1963	1964	1965	1966	1966	1966
16—17	1	—	—	—	—	—
18—19	2	1	—	—	—	—
20—21	—	1	—	—	—	—
22—23	2	1	—	—	—	—
24—25	—	1	1	—	1	—
26—27	—	—	1	—	—	—
28—29	—	3	—	2	—	—
30—31	—	—	1	1	—	—
32—33	—	—	—	—	2	—
34—35	—	—	1	—	—	1
36—37	—	—	—	1	1	1
38—39	—	—	—	—	—	1
40—41	—	—	—	1	—	1
42—43	—	—	—	—	—	1
44 og over..	—	—	—	1	—	—
I alt	5	7	4	6	4	5

Lottinntektene for de 6 største helårsdrevne hekktrålerne i undersøkelsen for 1966 varierte fra kr. 28 200 til kr. 44 400. I 1965 ble det ikke oppnådd over kr. 35 000 i fiskerlott på noen av de 4 trålerne over 600 bruttotonn som var med i undersøkelsen det året, og i 1964 — og særlig i 1963 — var lottene enda mindre. Oppstillingen viser for øvrig svært godt og jevnt resultat for lott-takerne på de minste hekktrålerne, idet fiskerlottene varierte mellom kr. 35 500 og kr. 42 100.

Mannskapets inntekter pr. ukeverk (punkt 7) som er utregnet på samme måte som for sidetrålerne, var i 1966 gjennomsnittlig kr. 770 for gruppen 600—999 bruttotonn, eller ca. 7,8 prosent høyere enn tilsvarende gjennomsnitt i 1965. I gruppene 300—400 og 290—299 bruttotonn var mannskapets gjennomsnittlige inn-

tekter pr. ukeverk henholdsvis kr. 780 og kr. 1 000 i 1966.

Den gjennomsnittlige årlige inntekt pr. mann (punkt 2 dividert med punkt 10) ble kr. 34 800 i 1966 for gruppen 600—999 bruttotonn, eller 7,7 prosent høyere enn i 1965. For gruppene 300—499 og 290—299 bruttotonn ble gjennomsnittsbeløpet i 1966 henholdsvis kr. 35 500 og kr. 44 300. For sidetrålerne under ett var den tilsvarende inntekt kr. 33 000.

d. Rederiets inntekter, kostnader og driftsresultat.

Rederiets andel av driftsinntektene utgjorde i 1966 for gruppen 600—999 bruttotonn gjennomsnittlig kr. 1 359 100 pr. fartøy eller 60,7 prosent av de samlede driftsinntekter. Rederiets kostnader — eksklusive avskrivninger og forrentning av kapital — beløp seg til kr. 1 030 100.

Sammenliknet med gjennomsnittet i 1965 var det en økning i rederiets andel av driftsinntektene på kr. 220 500 eller 19,4 prosent, og en økning av kostnadene på kr. 184 900, eller 21,9 prosent. Kostnadene til assurance av fartøyene sank, mens samtlige øvrige kostnader steg fra 1965 til 1966.

Driftsoverskottet før avskrivninger på fartøy og forrentning av kapitalen ble dermed gjennomsnittlig kr. 329 000 i 1966, og sammenliknet med 1965 — og særlig med 1964 og 1963 — må det karakteriseres som et godt resultat. Ved sammenlikningen må en imidlertid være oppmerksom på at fartøyutvalget har endret seg fra år til år.

Renteutgiftene for de største hekktrålerne var i gjennomsnitt pr. fartøy noe lavere enn i 1964 og 1965.

For hekktrålerne i gruppene 300—499 og 290—299 bruttotonn var rederiets andel av driftsinntektene i 1966 gjennomsnittlig henholdsvis kr. 813 900 og kr. 1 150 300. Disse beløp utgjorde henholdsvis 56,7 og 58,2 prosent av de samlede driftsinntekter.

Rederiets gjennomsnittlige kostnader beløp seg til kr. 675 400 for gruppen 300—499 bruttotonn og til kr. 733 100 for gruppen 290—299 bruttotonn. Driftsoverskottet før avskrivning og forrentning av kapitalen ble dermed gjennomsnittlig kr. 138 500 for hekktrålere mellom 300 og 499 bruttotonn og hele kr. 417 200 for de minste hekktrålerne.

På de enkelte fartøyer varierte driftsresultatet før avskrivning og forrentning av kapitalen som vist nedenfor:

Spredningen i gruppen 600—999 bruttotonn var noe større i 1966 enn året før. For øvrig viser tallene for denne gruppen en klar forskyvning siden 1963 i retning av større driftsoverskott.

Driftsoverskott før avskrivning på fartøyet og forrentning av kapitalen 1 000 kr.	Antall hekktrålere					
	600—999 br. tonn				300—499	290—299
	1963	1964	1965	1966	1966	1966
÷ 299—250	—	1	—	—	—	—
÷ 249—200	1	—	—	—	—	—
÷ 199—150	—	—	—	—	—	—
÷ 140—100	1	—	—	—	—	—
÷ 99—50	—	—	—	—	—	—
÷ 49—0	—	—	—	—	1	—
0—49	1	—	—	—	—	—
50—99	1	2	—	—	1	—
100—199	1	3	—	2	—	—
200—299	—	1	2	—	1	—
300—399	—	—	2	2	1	3
400—499	—	—	—	2	—	1
500—599	—	—	—	—	—	1
I alt	5	7	4	6	4	5

I gruppen 300—499 bruttotonn hadde i 1966 én hekktråler underskott før avskrivning og forrentning av kapitalen, mens beste fartøy oppnådde et overskott på ca. kr. 310 000. Spredningen var således meget stor i denne gruppen. Gruppen 290—299 bruttotonn viser jevnest og høyest driftsoverskott før avskrivning og forrentning av kapitalen.

Hvor stor gjennomsnittlig avskrivning er det så realistisk å regne med på de nye hekktrålerne? Dette er det vanskelig å svare eksakt på, da en har utilstrekkelig erfaringsmateriale å bygge på. For hekktrålerne i gruppen 600—999 bruttotonn som er med i undersøkelsen i 1966, kan en imidlertid sette avskrivningsgrunnlaget til ca. 5 mill. kroner, som er ca. 0,5 mill. kroner mer enn de 6 hekktrålernes gjennomsnittlige byggepris. Disse hekktrålerne var i 1966 gjennomsnittlig 4 år gamle, og gjenanskaffelsesverdien vil neppe ligge langt over byggeprisen. Regner en med en avskrivning på 5 prosent (20 års økonomiske levetid) som for de tradisjonelle trålerne, kommer en opp i en avskrivningssum på gjennomsnittlig kr. 250 000. Det antydes imidlertid ofte at en årlig avskrivning på 7—8 prosent (12—14 års økonomiske levetid) er rimelig for en ny hekktråler i dag. Benytter en 8 prosent, blir den årlige avskrivning for hekktrålerne i 1966 gjennomsnittlig kr. 400 000.

Driftsresultatet for 1966 etter avskrivning, men før forrentning av kapitalen, viser dermed i gruppen 600—999 bruttotonn et gjennomsnittlig overskott på ca. kr. 80 000 hvis en regner med 5 prosent årlig avskrivning, og et underskott på ca. 70 000 hvis en regner med 8 prosent avskrivning.

Dersom 5 prosent var en «riktig» årlig avskrivningssats, vil det si at hekktrålerne i 1966 forrentet den investerte kapital på gjennomsnittlig ca. 4,5 mill. kroner med ca. 1,8 prosent. Da så vidt mange usikkerhetsmomenter knytter seg til denne beregning, skal en avstå fra nærmere kommentarer, men en vil peke på at hekktrålerne i gruppen 600—999 bruttotonn gjennomsnittlig hadde en utgift til rente av fremmedkapitalen på kr. 135 800. Det vil si at selv om en setter den årlige avskrivning til bare 5 prosent, blir resultatet i 1966 likevel ikke så godt at det blir noe igjen til forrentning av egenkapitalen.

Går en fram på samme måte for hekktrålerne i størrelsesgruppene 300—499 bruttotonn og 290—299 bruttotonn, får en:

Gruppen 300—499 bruttotonn: Gjennomsnittlig gjenanskaffelsesverdi settes lik gjennomsnittlig byggesum, 2,9 mill. kroner. (Tre av trålerne var 0—1 år gamle i 1966, den fjerde var 2 år gammel). 5 prosent årlig avskrivning gir et avskrivningsbeløp på kr. 145 000 og et gjennomsnittlig underskott etter avskrivning på ca. kr. 7 000. 8 prosent årlig avskrivning gir gjennomsnittlig avskrivningsbeløp og driftsunderskott før forrentning på henholdsvis ca. kr. 232 000 og ca. kr. 94 000. Gjennomsnittlig kunne således disse trålerne ikke forrente noen del av kapitalen, selv med en årlig avskrivning på 5 prosent.

Gruppen 290—299 bruttotonn: Gjennomsnittlig gjenanskaffelsesverdi settes lik gjennomsnittlig byggesum, 2,5 mill. kroner. (Alle trålerne i gruppen var 0—1 år gamle i 1966). 5 prosent årlig avskrivning gir et avskrivningsbeløp på kr. 125 000 og et gjennomsnittlig overskott etter avskrivning, men før forrentning, på ca. kr. 292 000. Det vil si at under de nevnte forutsetninger kunne hekktrålerne i denne størrelsesgruppe gjennomsnittlig forrente den samlede investerte kapital på ca. 2,5 mill. kroner med ca. 11,7 prosent. Tabell 22 viser at de gjennomsnittlige renteutgifter beløp seg til kr. 69 800. Tilbake til forrentning av egenkapitalen ble et beløp på ca. kr. 222 000.

Med 8 prosent årlig avskrivning blir det gjennomsnittlige avskrivningsbeløp og overskott etter avskrivning, men før forrentning, henholdsvis ca. kr. 200 000 og kr. 217 000 i denne størrelsesgruppe. Med denne avskrivningssats kunne fartøyene forrente den samlede investerte kapital på ca. 2,5 mill. kroner med ca. 9 prosent. Etter fratrukk av renteutgiftene ble det tilbake til forrentning av egenkapitalen et beløp på ca. kr. 147 000.

Av tabellene og beregningene ovenfor framgår det at det økonomiske utbytte av trålfisket i 1966 var

klart best for hekktrålerne i størrelsen 290—299 bruttotonn. Selv når en regner med 8 prosent årlig avskrivning ble totalkapitalforrentningen meget høy. En må imidlertid være varsom med å trekke altfor bestemte slutninger om lønnsomheten på grunnlag av resultatene av bare ett års drift. Generelt var 1966 et forholdsvis godt år for trålerne, — det hittil beste for hekktrålerne. Fangstforhold, fangstmengde og fangstinntekt veksler ofte betydelig i norsk fiske fra det ene året til det andre, eller fra periode til periode, og dette må en vente vil komme til å skje også for de mindre hekktrålerne. — Når en sammenlikner driftsresultatene for hekktrålere under 300 bruttotonn med resultatene for hekktrålere over denne grense må en for øvrig være oppmerksom på at de under 300 bruttotonn — i motsetning til de større

— med visse unntak har adgang til å fiske i beltet mellom 4 og 6 n. mil fra grunnlinjene, og i stor utstrekning nytter denne adgang. I hvilken grad dette har bidratt til de mindre hekktrålernes betydelig bedre driftsresultater gir lønnsomhetsundersøkelsen ikke svar på.

Sluttbemerkning

Lønnsomhetsundersøkelsen begrenser seg til å omfatte trålfisket sett isolert. Det er ikke tatt sikte på å gi en økonomisk analyse av trålerdriften i videre forstand, det vil si av trålernes fiske og lønnsomhet sett i sammenheng med råstoff-forsyningen, produksjonsomfanget, sysselsetningen og lønnsomheten m. v. ved tilvirknings- og foredlingsanlegg i land.

SAMMENDRAG

Året 1966 ga et totalt fangstkvantum for stortrålerne på ca. 44 200 tonn til en samlet verdi av ca. 48,9 mill. kroner. I forhold til 1965 økte fangstmengden med nærmere 24 prosent og fangstverdien med ca. 23 prosent. Tallet på stortrålere var i 1966 28 — mot 29 i 1965. Gjennomsnittsprisen pr. kilo var den samme som i 1965, kr. 1,11.

Effektivitetstallene for stortrålerne viser at fangstmengde pr. fiskedag og pr. tråltid var større i 1966 enn i 1965. Effektivitetstallene var vesentlig høyere ved Vest-Grønland, Newfoundland og Labrador enn i de andre fangstområder. Stortrålernes driftstid var lengre i 1966 enn i 1965.

Småtrålernes fangstmengde i 1966 var ca. 33 600 tonn til en verdi av ca. 31,6 mill. kroner. Sammenliknet med 1965 økte fangstmengden med ca. 30 prosent og fangstverdien med ca. 23 prosent. Fangststatistikken for 1966 bygger på fangst-oppgaver fra 86 småtrålere, eller anslagsvis 90—95 prosent av alle småtrålerne som driftet med bunntål. Småtrålerne oppnådde i 1966 en gjennomsnittspris pr. kilo på kr. 0,94, som er ca. 5 prosent mindre enn i 1965.

Effektivitetstallene for småtrålerne viser at gjennomsnittlig fangstmengde pr. fiskedag og pr. tråltid steg betydelig fra 1965 til 1966. En sammenlikning mellom de ulike felt viser at fangstforholdene for småtrålerne, uttrykt ved fangstmengde pr. fiskedag og pr. tråltid, var best ved Bjørnøya/Spitsbergen og dårligst i Norskehavet.

Hovedtyngden av stor- og småtrålernes fiske foregikk også i 1966 på feltene utenfor Øst-Finnmark. Av fylkene var det Finnmark som mottok det meste av den trålfangede fisk.

De største mengder trålfisk ble brakt i land i april måned, mens januar hadde de laveste fangstmengder.

Den gjennomsnittlige driftsinntekt for *helårsdrevne sidetrålere* over 300 bruttotonn var om lag kr. 1 328 000 i 1966, det vil si 8,1 prosent høyere enn i 1965. Rederiets kostnader, eksklusive avskrivninger på fartøyet, økte samtidig med 3,1 prosent til om lag kr. 655 200. Rederiets driftsresultat før avskrivning og forrentning av kapitalen ble et gjennomsnittlig overskott på ca. kr. 50 300 i 1966. For de to størrelsesgrupper av *helårsdrevne sidetrålere* — 300—399 og over 400 bruttotonn — ble rederiets overskott før avskrivning og forrentning av kapitalen henholdsvis ca. kr. 73 700 og kr. 3 800. I 1965 var overskottet på henholdsvis ca. kr. 17 000 og ca. kr. 10 000.

Fiskerne på de *helårsdrevne sidetrålerne* i størrelsesgruppen 300—399 bruttotonn oppnådde en gjennomsnittlig årlig fiskerlott på kr. 30 800, mens fiskerne på de tilsvarende fartøyer over 400 bruttotonn oppnådde kr. 27 700 i årlig fiskerlott. Gjennomsnittslotten for begge grupper under ett var kr. 29 800, og det er den høyeste gjennomsnittslott en har hatt i noe undersøkelsesår.

De *helårsdrevne hekktrålerne* i gruppen 600—999 bruttotonn hadde en gjennomsnittlig driftsinntekt på om lag kr. 2 240 500. Rederiets kostnader beløp seg til ca. 1 030 000 i gjennomsnitt pr. tråler. Driftsresultatet for rederiet før avskrivning og forrentning ble et gjennomsnittlig overskott på ca. kr. 329 000. Full årslott for fiskerne på disse hekktrålerne var gjennomsnittlig ca. kr. 34 700.

Hekktålerne i gruppen 290—299 bruttotonn hadde en gjennomsnittlig driftsinntekt på ca. kr. 1 975.000.

Rederiets kostnader utgjorde ca. kr. 733 000 og overskottet før avskrivning og forrentning kr. 417 200 i gjennomsnitt pr. tråler. Mannskapslotten var gjennomsnittlig kr. 38 600.

For mellomgruppen 300—499 bruttotonn var resultatene svakere enn for de to andre gruppene av hekktrålere, til tross for at trålerne i denne gruppen gjennomsnittlig hadde størst antall døgn i sjøen.

I tallene for driftsinntekter, kostnader, driftsoverskott og fiskerlott er ikke tatt med resultatene for de to fabrikktrålerne («Longva» og «Ole Sætremyr») som var i drift i 1966.

Summary in English

a. *Catches and Landings.*

The Norwegian trawlers over 300 GRT (henceforth to be called big trawlers) had in 1966 total landings of about 44 200 tons to the value of about N.Kr. 48,9 million. Compared with 1965, the landings and the value increased with about 24 and 23 per cent respectively. In 1966 the number of vessels was 28 — one less than in 1965. The average price per kilo was N.Kr. 1,11 in 1966, i.e. the same price as in 1965.

The catch per unit effort in 1966 was higher than in the preceding years and amounted to approx. 6 700 kilos pr. day of fishing and 484 kilos per hour of trawling. A comparison between the different areas of catch shows that the catch per day of fishing and per hour of trawling was — like in 1964 and 1965 — considerably higher off West-Greenland, Newfoundland and Labrador than in other areas. The total number of days fished by the big trawlers was higher in 1966 than in any previous year.

The landings of the trawlers under 300 GRT (small trawlers) amounted to about 33 600 tons to the value of about N.Kr. 31,6 million in 1966. Compared with 1965 the landings and the value increased with about 30 and 23 per cent respectively. The catch statistics for 1966 was collected from 86 small trawlers or about 90—95 per cent of the total number of small trawlers operating. The average price per kilo of the fish caught by the small trawlers was in 1966 N.Kr. 0,94 i.e. 5 per cent less than in 1965.

As regards catch per day of fishing and per hour of trawling for the small trawlers, a comparison shows an increase from 1965 to 1966. The conditions in 1966 in terms of average catch per unit effort were better in the Barents Sea and off the Bear Island and Spitzbergen than in the Norwegian Sea.

The main quantities were also in 1966 caught on

the East-Finnmark grounds. The biggest catches were landed during April, while the smallest quantities were landed during January.

b. *Costs and Earnings.*

The costs and earnings investigation for trawlers comprises side trawlers above 300 GRT and stern trawlers above 290 GRT operating on a whole year basis, except factory trawlers (of which two were in operation in 1966).

The average gross earnings of the big side-trawlers operating on a whole year basis, amounted to N.Kr. 1 328 000 in 1966, i.e. 8,1 per cent more than in 1965. The average operating costs, depreciation on vessel not included, showed a rise of 3,1 per cent to about N.Kr. 655 200. This gave, without allowances for depreciation on vessel and interest on capital investment, an average surplus of N.Kr. 50 300 in 1966. As to the two groups of big side-trawlers — 300—399 GRT and 400 GRT and above — the average surplus was about N.Kr. 73 700 and about N.Kr. 3 800 respectively.

Side-trawlers of 300—399 GRT and 400 GRT and more, operating on a whole year basis, paid average shares per fisherman of N.Kr. 30 800 and N.Kr. 27 700 respectively. On all the big whole year operated side-trawlers the share per fisherman averaged N.Kr. 29 800, which is the highest average share ever recorded for Norwegian side-trawlers above 300 GRT.

The whole year operated stern-trawlers of 600—999 GRT had average gross earnings of N.Kr. 2 240 500, or about 18,5 per cent more than in 1965. The operating costs increased with about 22 per cent and averaged about N.Kr. 1 030 000 in 1966. The owners surplus was about N.Kr. 329 000 on an average before depreciation allowances and interest on capital. The average annual share per fisherman was about N.Kr. 34 700.

The gross earnings of the whole year operated stern-trawlers of 290—299 GRT amounted to N.Kr. 1 975 000 on an average. The operating costs were about N.Kr. 733 000, and the owners surplus about N.Kr. 417 200 on an average before depreciation allowances and interests on capital. The annual share per fisherman was about N.Kr. 38 600.

As regards the stern-trawlers of 300—499 GRT operating on a whole year basis gross earnings as well as owners surplus and annual share per fisherman were considerably less than for the two other size groups of whole year operated stern-trawlers.